

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2018-034

24.1.2018

Frende Skadeforsikring AS

Bilansvar

Skade oppstått ved lossing fra varebil – skade som bil "gjer"? – bal. § 4

Skadelidte var i ferd med å losse ut sokkeldel/plattform til et trommesett fra lasterommet på en varebil. Idet han trakk bakover ut av bilen, kom han i skade for å trække på bilens tilhengerfeste. Feiltråkket medførte at han landet forkjært, og det oppstod en ekstra belastning på skadelidtes høyre arm, noe som medførte at han røk en sene til bicepsmuskelen. Under etterfølgende operasjon ble skadelidte utilsiktet påført en nerveskade, idet to nerver ble kuttet. Skadelidte anførte at tilhengerfestet måtte anses som en nokså klar "felle" og at det dermed forelå en ansvarsutløsende uregelmessighet ved kjøretøyet. Selskapet avviste ansvar og anførte at den aktuelle skade, som inntraff under lossing, ikke falt inn under "gjer" prinsippet i bal. § 4. Nemnda kom til at skaden skyldtes feiltråkking og at den falt utenfor bal. § 4.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter bilansvarsloven (bal.) § 4 for skade påført skadelidte i forbindelse med lossing fra en varebil.

Skaden oppstod da skadelidte losset ut sokkeldelen/plattformen til et trommesett fra en varebil. Da skadelidte skulle trå ut av varebilen og sette foten ned på bakken, trakk han på bilens tilhengerfeste, som stakk ut ca. 15 cm. fra karosseriet bak på bilen. Han så ikke tilhengerfestet fordi det var mørkt da lossingen fant sted. Feiltrinnet førte til at skadelidte landet "forkjært" og røk en sene til bicepsmuskelen på høyre arm. Han ble operert for skaden på sykehuset i B. Ved en feil under operasjonen ble to nerver kuttet og han ble påført en nerveskade.

Bicepsrupturen og nerveskaden representerer en samlet medisinsk invaliditet på 19 %. Skadelidte var bassgitarist i et band og måtte pga. skaden slutte å spille bassgitar. Han har derfor tapt inntekter fra spillejobber. Skadelidte har beholdt sitt ordinære yrke som ambulansesjåfør.

Skadelidte meldte skaden under varebilens bilansvarsforsikring. Selskapet avsto kravet fordi skaden ikke var omfattet av bilansvaret.

Skadelidte krever skaden dekket under bal. § 4 og anfører at tilhengerfestet representerte en nokså klar "felle" under lossingen og må anses som en uregelmessighet ved kjøretøyet som gir grunnlag for bilansvar.

Skadelidte viser til "Tankbildommen" (Rt-2012-233) og anfører at det ikke er noe krav om at motorvognen eller dens utstyr skal være i aktiv bevegelse for at en skade skal omfattes av bilansvaret. Skadelidte anfører videre at situasjonen er sammenlignbar med "Bagasjelukedommen" (Rt-2015-1071), som også gjaldt skade i forbindelse med en lossesituasjon.

Skadelidte avviser at "Containerdommen" (HR-2016-2560-A), "Lastelemdommen" (Rt-1986-1293) og "Høitomtdommen" har direkte overføringsverdi til den foreliggende saken.

Skadelidte viser også til betenkning fra dr. jur. Nils Nygaard om ansvar etter bal. § 4 for stillestående bil.

Selskapet avviser ansvar og anfører at den aktuelle skaden ikke faller inn under bilansvaret. Skader som skjer under lossing omfattes ikke av "gjer"-prinsippet i bal. § 4.

Etter selskapets oppfatning ligger den utløsende handling, feiltrakk på tilhengerfeste, utenfor det farekompleks som er grunnlaget for motorvognansvaret.

Selskapet viser til "Lastelemdommen" (Rt-1986-1293) med videre henvisning til lovens forarbeider som også gjør unntak for losseskader. Selskapet viser også til "Containerdommen" (HR-2016-2560-A).

Subsidiært anfører selskapet at spørsmålet skal løses etter forsikringsrettens hovedårsakslære. Hovedårsaken til skaden er etter selskapets syn en pasientskade som har oppstått uavhengig av primærskaden.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om skadelidte har krav på dekning etter bal. § 4 for skader som oppstod i forbindelse med lossingen fra varebilen.

Bal. § 4 omfatter skader som motorvognen "gjer". I rettspraksis er "gjer"-kriteriet tolket i samsvar med alminnelige årsaksregler slik at bilen må utgjøre en ikke uvesentlig årsak i hendelsesforløpet frem til skaden. I HR-2016-2560-A falt skadelidte ned fra taket til en container som sto plassert på kranbilens lasteplan. Høyesterett la avgjørende vekt på at:

Det var egenskapene ved lasten – takets overflate var dekket av løssnø – som utgjorde den umiddelbare årsaksfaktoren.

Bilen ble etter dette regnet som en uvesentlig årsak. Spørsmålet om når bilen utgjør en ikke uvesentlig årsak må ifølge rettspraksis tolkes på bakgrunn av forarbeidene. Det heter i Innst. 1957 s. 58 at:

Ved bedømmelsen av om en skade er voldt av motorvogn, vil det være et veiledende synspunkt om skaden er voldt ved en naturlig realisering av det farekompleks som er lovgrunnen for motorvognansvaret, ..., særleg på grunn av den risiko som er knytt til motorvognens fart, tyngde, lettbevegelse, motor, signaler og teknisk utstyr for øvrig ...

... Bestemmelsen er imidlertid ikke uten videre begrenset til egentlige trafikkskader. Den omfatter i prinsippet også bl.a. skade noen lir ved å bli klemt i en vogndør, slått av en vogndør som åpnes, opprevet eller oppskåret av utstyr i vognen, ved å snuble inne i vognen eller i stigbrett, og annen skade under av- eller påstigning (kfr. RG-1951-844 hvor skade som følge av feiltrinn ble ansett inadekvat). Sto vognen parkert m.v. i skadeøyeblikket, gjelder dog som nevnt særregelen i utkastets § 5.

Det følger av dette at også av- og påstigningsskader er dekket, såfremt det er relevant årsakssammenheng mellom bilen og den aktuelle skaden. Dekningen for slike skader er videre utdypet i Rt. 2012 s. 233, hvor det heter at:

Dette innebærer at for skade ved av- og påstigning, som denne saken gjelder, vil det på den ene side være et sentralt moment om motorvognen har en utforming eller en høyde som innebærer at det er en høyere risiko enn normalt for personskafe ved av- eller påstigning. På den annen side vil den skadelidtes egen opptreden kunne stå sentralt – om vedkommende har opptrådt på en slik måte at denne opptreden fremstår som den sentrale årsaksfaktoren. Skyldes skaden forhold utenfor motorvognen, f.eks. glatt underlag, vil også dette etter omstendighetene kunne tale mot ansvar. Mellomløsninger kan også tenkes ved at ansvaret reduseres med hjemmel i lovens § 7.

Denne saken gjaldt fall under avstigning fra en tankbil. Høyesterett uttaler med referanse til lagmannsrettens begrunnelse at selv "om det ikke var noen teknisk feil ved tankbilen, var altså den

dominerende årsaksfaktoren i denne saken tankbilens utforming og høyde. As egen opptreden kommer helt i bakgrunnen." Ansvar var derfor omfattet av bal. § 4. Høyesterett reserverer seg imidlertid mot tilfeller hvor skaden skyldes forhold utenfor vognen, f.eks. glatt underlag.

Motorvognansvarkomitéen (1957) s. 59–60 har også følgende omtale av laste- og losseskader:

Resultatet vil her kunne bero på hvordan skaden voldes, og på om den rammer en utenforstående trafikant eller en medhjelper. Men komiteen har gått ut fra at slike skader som hovedregel faller utafor trafikkforsikringen, såfremt ikke skaden skyldes motorvognens egne innretninger (kran, bevegelig lasteplan, lastelem m.v.) eller dens plassering i trafikken.

Denne uttalelsen er fulgt opp i Rt. 1986 s. 1293 "Lastelem":

I Rt. 1986 s. 1293 "Lastelem", ble sjåføren skadet da han forsøkte å legge en framontert lastelem på lasteplanet. Forsikringsselskapet ble frifunnet for ansvar. Skaden var ikke utslag av det farekompleks som særpreger motovognen – det ble her vist til uttalelsene i Innstilling fra Motorvognansvarkomitéen (1957) s. 59–60. Det heter videre: "Uhellet kan ikke ses som utslag av den risiko som trafikkforsikringen, etter de foran refererte uttalelser fra forarbeidene, tar sikte på å dekke. Den fare som realiserte seg, atskiller seg ikke fra den som ville ha foreligget ved opplastingen av enhver annen gjenstand med tilsvarende tyngde og form. Situasjonen var for så vidt ikke noe annerledes enn den normale ved en lasteoperasjon." (s. 1296)

Nemnda forstår dette slik at man for laste- og losseskader på tilsvarende måte som for på- og avstigningsskader må sondre mellom risikofaktorer knyttet til bilen og risikofaktorer som kunne materialisere seg på samme måte uavhengig av bilen.

I nærværende sak stod motorvognen stille da skaden oppstod. Skaden er forårsaket av et tilhengerfeste som stakk ut, at det var mørkt, og at skadelidte tråkket forkjært. Høyden over bakken er etter det opplyste 54 cm. Dette er langt lavere enn tankbildommen, hvor høyden var 1,5 meter. Et tilhengerfeste er en helt normal innretning på en bil, og nemnda kan ikke se at dette representerer noen "felle" slik skadelidte anfører. Nemnda kan derfor ikke se at tilhengerfestet kan regnes som en risikofaktor knyttet til bilen som overstiger det normale ved laste- og lossing. Den vesentlige årsaken til skaden fremstår som skadelidtes eget forhold ved feiltråkking i mørket, jf. for så vidt FinKN 2017-660. Skaden kunne oppstå på samme måte ved å snuble over en gjenstand i mørket. Skaden faller derfor utenfor bal. § 4.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Line Merete Lileng (nøytralt oppnevnt medlem), Elisabet Okkenhaug (selskapsrepresentant), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).